

การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ที่เกิดภาวะภูมิไวเกินซ้ำ ขณะได้รับยาเคมีบำบัด

ประวีณา สิริทิเทศ

บทคัดย่อ

การรักษาด้วยยาเคมีบำบัด มีบทบาทสำคัญในการรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งรังไข่ เนื่องจากสามารถตอบสนองต่อการรักษาครั้งแรก แต่การรักษาด้วยยาเคมีบำบัดมักพบภาวะแทรกซ้อน หรืออาการข้างเคียงต่างๆ ได้ทั้งขณะและหลังได้รับยาเคมีบำบัด ซึ่งภาวะแทรกซ้อนเฉียบพลันขณะบริหารยานั้นคือ ภาวะภูมิไวเกิน นับเป็นเหตุการณ์เร่งด่วน ที่ไม่สามารถป้องกันการเกิดได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการประเมินและแก้ไขอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการเกิดภาวะภูมิไวเกินในระดับรุนแรงที่ถึงขั้นเสียชีวิตได้

กรณีศึกษา ผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ที่มีการกลับมาเป็นซ้ำของโรค มีวัตถุประสงค์การรักษาด้วยยาเคมีบำบัดแบบประคับประคอง โดยสูตรยาเคมีบำบัดที่ได้รับคือ Paclitaxel/ Carboplatin เป็นยากลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงในการทำให้เกิดภาวะภูมิไวเกิน ซึ่งผู้ป่วยเคยได้รับยาเคมีบำบัดสูตรดังกล่าวมาแล้ว 7 ครั้ง ครั้นนี้แผนการรักษารอบใหม่ให้ยาต่ออีก 6 ครั้ง อุบัติการณ์การเกิดภาวะภูมิไวเกินจากยา Paclitaxel มักพบในครั้งที่ 1,2 เมื่อมีอาการและได้รับการแก้ไขทันที อาการดีขึ้นสามารถให้ยาต่อได้จนครบ และจากยา Carboplatin มักพบหลัง cycle ที่ 6 หากมีอาการและแก้ไขได้ทันที ในผู้ป่วยหลายรายมักมีอาการมากขึ้น อาจเกิดในระดับที่รุนแรง อันตรายถึงชีวิต (Anaphylaxis) ซึ่งผู้ป่วยรายนี้ ในการกลับมาให้ยาเคมีใหม่ เกิดภาวะภูมิไวเกินจากยา Paclitaxel ครั้งที่ 1 และจาก Carboplatin ครั้งที่ 2 และ 3 (นับรวมเป็น ครั้งที่ 9 และ 10) นับว่าเป็นการเกิดภาวะภูมิไวเกินซ้ำ ซึ่งเป็นความเสี่ยงสูงทำให้อาจเกิด Anaphylaxis ดังนั้นการประเมินอาการได้อย่างรวดเร็วและจัดการอาการได้ทันที จะทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยและลดระดับความรุนแรงที่อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ นอกจากการดูแลขณะได้รับยาเคมีบำบัดแล้ว การดูแลหลังได้รับยาเคมีบำบัดและการดูแลต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากยังพบอาการข้างเคียงอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ที่บ้าน และจากการดำเนินของโรคมะเร็งเข้าสู่ระยะท้าย การให้ข้อมูลความรู้ คำแนะนำ เสริมกำลังใจ เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติ ตระหนักถึงความสำคัญในการปรับตัว และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดความมั่นใจในการดูแลตนเองเมื่อกลับไปอยู่บ้าน รวมทั้งประสานแหล่งบริการสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย รวมทั้งการติดตามเยี่ยมอาการทางโทรศัพท์ ยังเป็นประโยชน์ในการให้คำแนะนำเพิ่มเติมและเป็น การเสริมกำลังใจได้ดี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พยาบาลเฉพาะทางด้านโรคมะเร็ง จึงมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติพยาบาล ตลอดกระบวนการเข้ารับการรักษา วิเคราะห์ปัญหาและบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการภาวะแทรกซ้อนที่อาจเป็นอันตรายถึงชีวิต รวมทั้งให้การดูแลได้อย่างครอบคลุมครบวงจรแบบเฉพาะราย

คำสำคัญ : ภาวะภูมิไวเกิน